



Berörande minnen -materialserie

BARNDOMENS SPEL, ATT SPELA OCH LEKA

Barndomens spel, att spela och leka -materialserie innehåller

- idéer att göra med händerna och att spela tillsammans
- informations- och frågekort
- serie med 14 fotografier.

Materialet kan man tillämpa i gruppverksamhet enligt deltagarnas önskemål och färdigheter eller på tumanhand. Om det blir diskussion, så lönar det sig att ge den utrymme.

Förberedelser

Välj de sidor du behöver. Det lönar sig att printa ut på ena sidan och fotografierna med färgprinter. Att laminera bilderna och korten ger dem längre användningstid och möjlighet att putsa av dem. Sidorna kan också printas ut på A3:ans papper, ifall användarna har sämre syn.

Samla ihop de spel, material och arbetsredskap du behöver.

Idéer till att göra med händerna

- knappsnurra (mönster)
- snurror, jojon, marmorkulor, loppspel, tändsticksspel
- sten-sax-påse, gissa vilken hand
- Afrikas stjärna, Pekka, Fortuna, Korona, Ek, Kvarnen, Kimble
- luffarshack, tre-i-rad, sänka skepp, kåk

Berörande minnen -materialserien grundar sig i en verkstadsserie som förverkligades i Esbo 2016. I Berörande minnen -verkstäderna deltog personer med minnessjukdom samt deras anhöriga. Målet med verkstäderna var att via olika sinnesupplevelser väcka minnen från barndomen och längs livet, speciellt genom att göra med sina händer.

I verkstadsserien sammankom tre olika funktionärer med sitt kunnande:

- *Eläkeliittos Elämää käsillä -projekt*
- *Nylands Minneslots*
- *Finlands Leksaksmuseum Hevosenkä*

Materialet till verkstäderna finslipades och kompletterades samt föremålen fotograferades av RyhmäRenki (geronom, grafisk designer Kirsi Alastalo) år 2017. Susanna Öster och Ida Mitchell från Nylands Minneslots har översatt materialet till svenska.

Bebisar leker också

Leken är en del av livet ända från början. Med en baby växlar vi ögonkontakt och har hopplekar. Man sjunger för babyn, säger lekramsor och rör vid barnet. Gamla barnramsor är bla prästens lilla kråka och råttan kommer.

Hurudana lekar har du lekt med bebisar?

Hurudana barnramsor eller sånglekar kan du?

Leken är barnets arbete

Barnets lek är kreativ och mångskiftad. Barnet imiterar och härmar, fantiserar, hittar på regler och gör överenskommelser. När barnen leker lär de sig viktiga färdigheter, så som att vara tillsammans med andra och interaktion.

Vad var din favoritlek när du var ensam? Vad var den tillsammans med andra?

Kommer du ihåg någon häftig lek som de vuxna förbjöd? Berätta mera.

Fantasin skenar iväg under leken

Fantasi är en viktig del under leken. I fantasilekar lär sig barnen att hantera känslor. Till exempel kan man vinna över skrämmande spöken och troll genom leken. Många har haft en fantasivän.

Lekte du hem eller var du strandsatt på en öde ö?

Hurudana fantasilekar lekte du?

Har du haft en fantasivän eller någon annan fantasifigur?

Man lekte tillsammans ute

Traditionella lekar från 50- och 60-talet var kyrkråtta, polis och tjuv, tio pinnar på ett bräde. På gården hoppade man rep och ruta samt spelade olika bollspel.

Hurudana utelekar lekte du som barn?

Kan du ännu reglerna?

Har du lärt den nya generationen de gamla lekarna?

Kära lekar har många namn

I olika delar av Finland har samma lek många namn. Hippa, nata, tafatt, tagare, är en lek som en utvald försöker ta fast de andra. Även nata-lekens regler kan vara olika. Sista paret ut är en variant av nata.

Med vilket namn kallar du nata-leken?

Vet du andra lekar som har flera namn?

Lek i alla åldrar

För vuxnas lekar använder man andra namn. Vuxnas lekar kan vara att samla på något, ordlekar, olika spel och hobbyn. Lekens olika drag finns i vardagens och festens ritualer alltså i inbyggda vanor. I leken är alltid frihet och glädje närvarande, och ibland glömmer de vuxna bort dem.

Vad är din favoritlek nu som bäst?

Skulle du vilja lära dig en ny lek? Hurudan?

Hopp och mod via lek

I leken finns det positiva tänkandets kraft. Den för tankarna bort från dystra saker. Med hjälp av leken kan man hitta nya lösningar på problem som har tyngt en. I leken kan man också öva olika färdigheter utan att vara rädd för att misslyckas.

Har leken eller ett lekfullt sätt hjälpt dig vidare ur någon svår situation?

En hurudan lek skulle vara bra för dig just nu?

Uttryck och lekens uppskattning

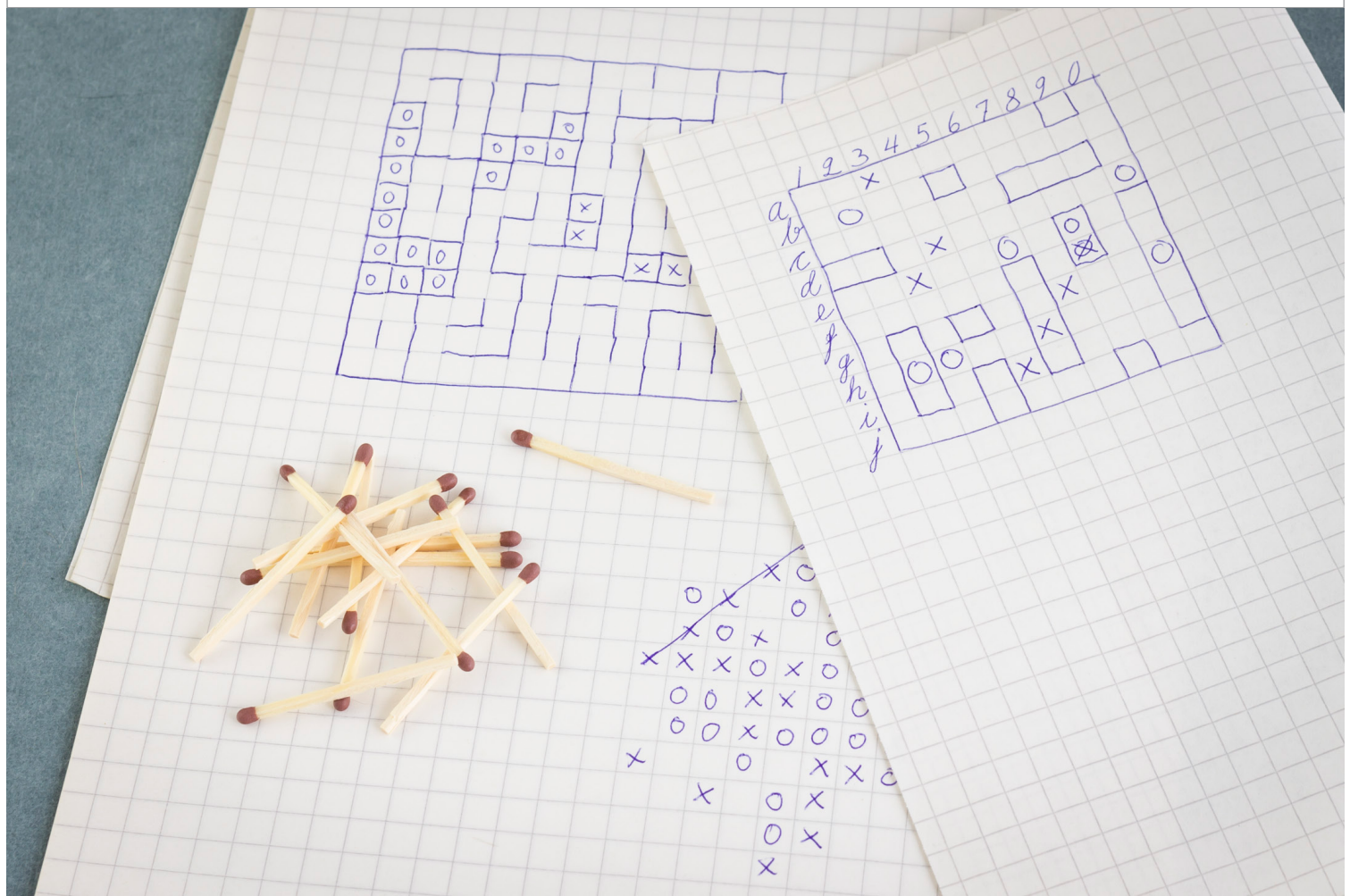
Endel pratar nedvärderande om leken, så som "lek är bara lek". Någon pratar om leken lättsamt och uppbyggande, så som "det gick som en lek" eller "det är som en barnlek".

Vet du några ordspråk eller uttryck om lek eller att leka?

Vad är din åsikt om leken? Hitta på ditt eget ordspråk och berätta det för andra.



Barnens kortspel, så som Löjlige familjen, har tillverkats i Finland sedan början av 1900-talet.



Man behövde inget annat på regniga dagar än ruthäfte, penna och tändstickor.



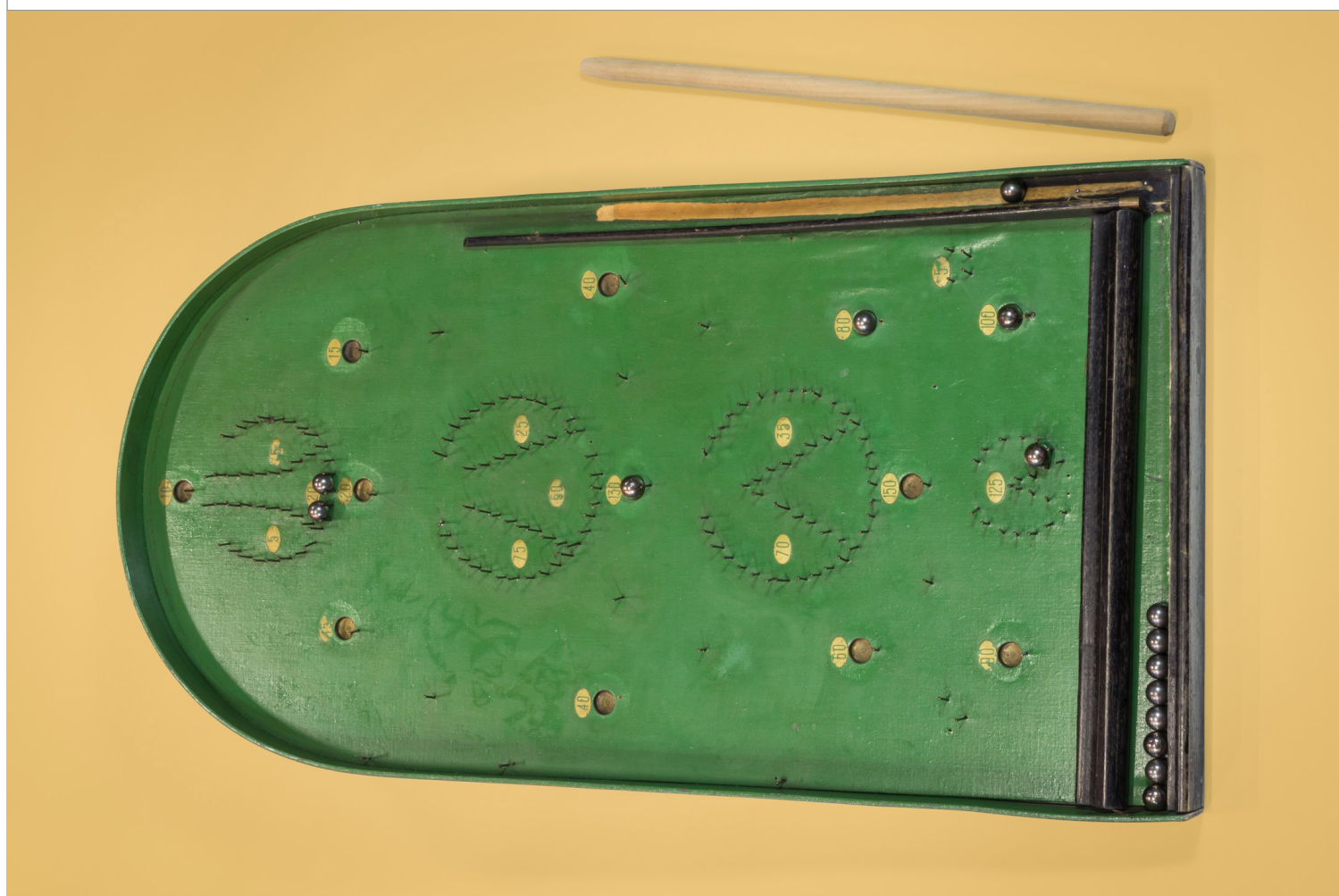
Sparsamhet matar kreativiteten. Leken uppkommer av de saker som finns till hands.



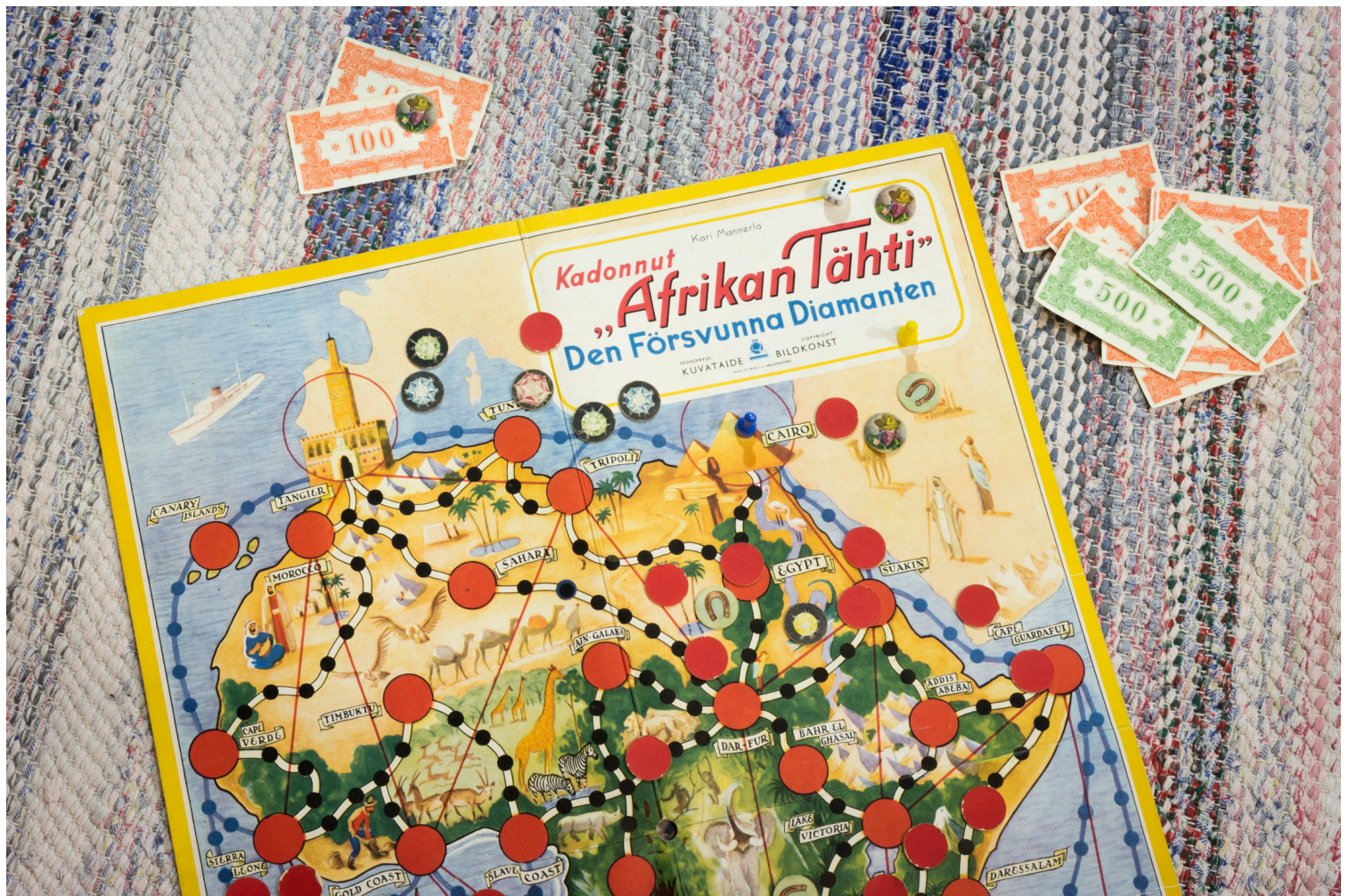
Med en korkpistol sköt man torra ärtor eller rönnbär, och med stritsan sköt man stenar.



Som sträng i pilbågen hade man butikksband. Bågen var av gran eller en.



Fortuna-spelet började tillverkas år 1926 i Juho Jussilas leksaksfabrik i Jyväskylä.



Afrikan stjärna hittade Kari Mannerla på år 1951. Spelet tillverkas fortfarande.



Krigstiden såg man i leksakernas tema. Brädspel var tex Korsu- och Störtbombnings-spelen.



Sarvis loppspel var av kasein dvs en sidoprodukt av knappar som gjorts på mjölkens äggviteämne.



Snurror och jojon har en lång historia. Med dem har man lekt och tävlat på många sätt.



Neppis-bilar har funnits sedan 60-talet. För biltävlingarna gjorde man banor i sanden.



Många samlade på etiketter, samlarbilder, vimplor, frimärken och registernummer.



Meccano och Märklin tillverkade byggserier, som i huvudsak var gjord av metall.



Småbilar leker man med och samlar på. Bildens äldsta VW bubbla är från 50-talet.

SNURRA AV KNAPP

Material

- stor knapp, som har två eller fyra hål
- stark tråd (fiskegarn eller björntråd)
- sax

Instruktioner

1. Klipp en 70–100 cm bit av tråden.
2. Träd tråden genom två av knapphålen så att den bildar en länk.
3. Knyt ihop trådändarna.

Snurrande av knappsnurran

4. Ta tag i trådlänkens båda ändar, så att knappen blir i mitten.
5. Snurra knappen åt ett håll, så att tråden tvinnas.
6. Rör händerna från varandra och mot varandra. Upprepa flera gånger.



Instruktioner: Eläkeliittos Elämää käsillä -projekt, www.elamaakasilla.fi | Bild: RyhmäRenki Kirsi Alastalo 2017